

Raport
zespołu oceniającego Państwowej Komisji Akredytacyjnej
z wizytacji przeprowadzonej w dniach 26-27 czerwca 2010 r.
na Wydziale Nauk Społecznych i Technicznych
Śląskiej Wyższej Szkoły Zarządzania im. gen. Jerzego Ziętka w Katowicach
dotyczącej oceny jakości kształcenia na kierunku „ochrona środowiska”
na poziomie studiów inżynierskich pierwszego stopnia

Informacje wstępne.

1. Skład Zespołu Oceniającego.

Wizytację przeprowadził Zespół Oceniający w składzie:

prof. dr hab. Stanisław Kondracki (przewodniczący, członek PKA),

prof. dr hab. Janusz Pala (ekspert, członek PKA),

prof. dr hab. Janina Zbierska (ekspert PKA),

mgr Agnieszka Socha-Woźniak (ekspert ds. formalno prawnych PKA)

Ksenia Badowska (przedstawiciel PSRP, ekspert PKA).

2. Krótka informacja o procesie przygotowania do wizytacji i jej przebiegu.

Wizytację Przeprowadzono w dniach 26-27 czerwca 2010 r. Przed wizytacją członkowie Zespołu zapoznali się z Raportem Samooceny przekazanym przez Władze Uczelni, i spotkali się w dniu poprzedzającym wizytację, na którym sformułowano wstępnie dostrzeżone problemy wymagające sprawdzenia i ustalono plan wizytacji.

Wizytację przeprowadzono w dniach 26-27 czerwca 2010 br., podczas której zrealizowano m.in:

- spotkanie z Władzami rektorskimi Uczelni z udziałem władz wizytowanego Wydziału oraz założyciela uczelni,
- hospitację wybranych zajęć dydaktycznych;
- wizytację bazy dydaktycznej Wydziału oraz biblioteki;
- spotkanie ze studentami różnych roczników studiów, przedstawicielami Samorządu Studenckiego oraz Koła Naukowego działającego na Wydziale;
- spotkanie z pracownikami naukowymi prowadzącymi zajęcia na kierunku ochrona środowiska.

Władze Uczelni i Wydziału stworzyły dobre warunki do pracy Zespołu wizytującego.

Była to pierwsza wizytacja w celu oceny jakości kształcenia na kierunku „ochrona środowiska” w tej Uczelni.

Część I. Uczelnia i jednostka prowadząca oceniany kierunek studiów oraz ich organy

1. Ocena misji i strategii uczelni

Misja Uczelni została określona Zarządzeniem Rektora nr 11 (z dn. 03.02.2003 r.), a następnie zmodyfikowana Uchwałą Senatu w dniu 30.03.2010 r. Misją Uczelni jest prowadzenie badań naukowych i kształcenie studentów zgodnie z etosem nauki europejskiej, w nawiązaniu do potrzeb i wyzwań współczesnego świata, stających przed społeczeństwem. Uczelnia jest szczególnie silnie osadzona w regionie i skupia się na jego specyficznych problemach. Wyrazem tego jest ścisła współpraca z Regionalną Izbą Gospodarczą, Instytutem Podstaw Inżynierii i Środowiska PAN w Zabrze, a także Górnośląskim Przedsiębiorstwem Wodociągów i Kanalizacji w Katowicach (Śląski Klaster Wodny) i Polskim Towarzystwem Ekonomicznym. Ma to służyć przede wszystkim wzmocnieniu praktycznych aspektów kształcenia. Misja Uczelni przekłada się na cele strategiczne Uczelni, którymi są: kształcenie i wychowanie, działalność badawcza, współpraca z regionem. Tak sformułowaną misję i stawiane cele strategiczne należy uznać za ambitne i odpowiadające zapotrzebowaniu społecznemu.

2. Ocena zgodności kompetencji organów uczelni oraz jednostki prowadzącej oceniany kierunek studiów

Śląska Wyższa Szkoła Zarządzania im. gen. Jerzego Ziętka w Katowicach (zwana dalej ŚWSZ lub Uczelnią) została utworzona na podstawie zezwolenia Ministra Edukacji Narodowej nr DNS 3-0145-TBM/26/93 z dnia 30 kwietnia 1993 r. Założycielem ŚWSZ jest Zakład Doskonalenia Zawodowego w Katowicach. Uczelnia została wpisana do rejestru Uczelni niepaństwowych pod liczbą porządkową 18, uzyskując tym samym osobowość prawną (decyzja nr DNS-3-0145/TBM/26/93 z dnia 28 maja 1993 r.). Termin ważności pozwolenia ustalono początkowo na okres 4 lat licząc od daty rozpoczęcia działalności (decyzja nr DNS 3-0145/TBM/26/93 z dnia 30 kwietnia 1993 r.), a przedłużono następnie na okres 25 lat licząc od dnia 30 kwietnia 1993 r. (decyzja nr DNS 1-0145-/252/TBM/97 z dnia 31 lipca 1997 r.).

ŚWSZ jest uczelnią niepubliczną działającą na podstawie ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365 z późn. zm.) oraz Statutu Uczelni zatwierdzonego decyzją Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego (nr DNS-3-07-411-243/07 z dnia 13 listopada 2007 r. W Uczelni obowiązuje regulamin studiów zatwierdzony decyzją Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego nr DSS-4001/139/BS/07 z dnia 29 czerwca 2007 r. W strukturze Uczelni obecnie funkcjonują dwa wydziały – Wydział Nauk Społecznych i Technicznych oraz Wydział Nauk o Zdrowiu.

Zgodnie z § 11 ust. 1 i 2 Statutu organami kolegialnymi Uczelni są: Senat i Rady Wydziałów, a organami jednoosobowymi Rektor i Dziekani. Organy Uczelni oraz Wydziału

zostały powołane zgodnie z przepisami wewnętrznymi Uczelni. Podczas wizytacji przedstawiono akty wyborów organów jednoosobowych na kadencję 2007-2010.

Rektor zatrudniony jest w Uczelni zgodnie z art. 72 ust. 1 Prawo o szkolnictwie wyższym, jako w podstawowym miejscu pracy (na podstawie umowy o pracę). Rektor wydaje zarządzenia zawierające m.in. podstawę prawną, numer, datę wydania, termin obowiązywania oraz stosowny podpis. Rektor wywiązał się w szczególności z obowiązku określonego w art. 35 ust. 1 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym.

Skład **Senatu** zgodny jest z wymaganiami art. 61 ust. 3 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym oraz § 13 ust. 2 pkt. 8 Statutu - przedstawiciele studentów stanowią nie mniej niż 20 % składu tego organu. Analiza dokumentacji związanej z pracą Senatu wykazała, iż przestrzega się zapisu § 16 ust. 2 Statutu, by posiedzenia Senatu zwoływane były przez Rektora co najmniej raz w semestrze. Senat wypełnił obowiązek wynikający z art. 62 ust. 1 pkt 2 - uchwalając regulamin studiów, pkt 5 - zatwierdzając sprawozdania z działalności Uczelni oraz art. 169 ust. 2 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym - podejmując w dniu 17 stycznia 2008 r. uchwałę w sprawie warunków i trybu rekrutacji na studia w roku akademickim 2009/2010. Dokumentacja dotycząca pracy Senatu prowadzona jest poprawnie: znajdują się w niej zaproszenia, protokoły z obrad wraz z opisem i sposobem głosowania oraz listy obecności i uchwały

Dziekan Wydziału zatrudniony jest w Uczelni zgodnie z art. 76 ust. 2 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, jako w podstawowym miejscu pracy (na podstawie umowy o pracę). Dziekan działa zgodnie ze swoimi kompetencjami, wywiązał się m.in. z obowiązku wynikającego z art. 130 ust. 5. ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym.

Skład **Rady Wydziału** spełnia wymagania art. 67 ust. 4 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym oraz § 18 ust. 1 pkt. 4b Statutu.

Rada Wydziału wywiązuje się z obowiązków ustawowych przewidzianych art. 68 ust. 1 pkt. 2 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym dla podstawowych jednostek organizacyjnych uczelni, uchwalając m.in. plany studiów i programy nauczania dla ocenianego kierunku studiów. Postępowanie kwalifikacyjne w roku akademickim 2009/2010 przeprowadziła Wydziałowa Komisja Rekrutacyjna powołana przez Dziekana. Nadzór nad postępowaniem kwalifikacyjnym prowadziła Uczelniana Komisja Rekrutacyjna powołana przez Rektora.

Opłaty za dokumenty wydawane w Uczelni ustalone są zgodnie są z § 20 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2006 r. w sprawie dokumentacji przebiegu studiów.

3. Ocena struktury organizacyjnej jednostki w kontekście realizowanych przez nią zadań naukowych i dydaktycznych.

Kierunek „ochrona środowiska” jest prowadzony na Wydziale Nauk Społecznych i Technicznych na podstawie decyzji nr DSW-3-4003/50/EK/Rej.18/06 z dnia 16.02.2006 r. Wydział ten powstał 1 września 2009 r. w wyniku połączenia Wydziału Ekonomiczno-Społecznego oraz Wydziału Techniki i Informatyki. Nowo utworzony Wydział ma charakter interdyscyplinarny. Jego funkcjonowanie umożliwia prowadzenie działalności naukowo-dydaktycznej zarówno w ramach kierunków humanistycznych, jak i technicznych.

Wydział składa się z 6 Katedr - Europeistyki, Informatyki, Ochrony Dóbr Kultury, Ochrony Środowiska, Pedagogiki i Zarządzania. Ponadto w jego składzie są jednostki międzywydziałowe i zakłady, w tym m.in.: Centrum Języków Obcych, Ekonomii, Marketingu, Metod Ilościowych, Patologii Społecznej i Psychoprofilaktyki, Prawa i Polityki Społecznej, Statystyki i Ekonometrii, Transportu i Logistyki, Wychowania Fizycznego. Strukturę organizacyjną Wydziału można uznać za właściwą dla prowadzenia kształcenia na kierunku „ochrona środowiska”, na poziomie studiów I stopnia (inżynierskich).

4. Informacja o liczbie studentów

Tabela 1. Liczba studentów i doktorantów według form kształcenia

Forma kształcenia	Liczba studentów		Liczba uczestników studiów doktoranckich	
	Uczelni	Wydziału	Uczelni	Wydziału
Studia stacjonarne	303	303	-	-
Studia niestacjonarne	2 930	2 720	-	-
Razem	3 233	3 023	-	-

Śląska Wyższa Szkoła Zarządzania im. gen. Jerzego Ziętki w Katowicach kształci 3.233 studentów, w tym 2.930 na studiach niestacjonarnych (90,62 %). Pozostała, nieliczna grupa 303 studentów studiów stacjonarnych należy do wizytowanego Wydziału Nauk Społecznych i Technicznych (jednego z dwóch Wydziałów ŚWSZ), który pod względem ogólnej liczby studentów jest jednostką przodującą w Uczelni – studenci powyższego Wydziału stanowią ponad 93 % ogółu studiujących w Uczelni.

5. Informacje o prowadzonych przez jednostkę kierunkach studiów i dotychczasowych wynikach ocen/akredytacji, a także posiadanych uprawnieniach do nadawania stopni naukowych i prowadzonych studiach doktoranckich.

Wydział Nauk Społecznych i Technicznych prowadzi kształcenie na następujących kierunkach studiów i poziomach kształcenia:

- 1) „europeistyka” - studia pierwszego stopnia (na podstawie decyzji Ministra Edukacji Narodowej i Sportu nr DSW-3-4003/797/EK/Rej.18/05 z dnia 15 lipca 2005 r.).

Kierunek nie był dotychczas oceniany przez PKA.

- 2) „informatyka” – studia inżynierskie pierwszego stopnia (na podstawie decyzji Ministra Edukacji Narodowej i Sportu nr DSW-3-4003/268/EK/Rej.18/03 z dnia 4 kwietnia 2003 r.).

Kierunek nie był dotychczas oceniany przez PKA.

- 3) „ochrona dóbr kultury” - studia pierwszego stopnia (na podstawie decyzji Ministra Edukacji i Nauki nr DSW-3-4003/29/EK/Rej.18/06 z dnia 24 stycznia 2006 r.).

Kierunek nie był dotychczas oceniany przez PKA.

- 4) „**ochrona środowiska**” - studia pierwszego stopnia inżynierskie (na podstawie decyzji Ministra Edukacji i Nauki nr DSW-3-4003/50/EK/Rej.18/06 z dnia 16 lutego 2006 r.).

Kierunek obecnie oceniany przez PKA.

- 5) „zarządzanie” - studia pierwszego stopnia licencjackie (na podstawie decyzji Ministra Edukacji Narodowej nr DNS 1-0145/TBM/26/93 z dnia 30 kwietnia 1993 r.); studia pierwszego stopnia inżynierskie ze specjalnością *zarządzanie transportem i logistyka* (decyzja Ministra Edukacji Narodowej nr DSW-3-4003/117P/EK/Rej.18/04 z dnia 23 lipca 2004 r.) oraz studia drugiego stopnia (decyzją Ministra Edukacji Narodowej nr DNS-1-0145-516/TBM/2000 z dnia 17 sierpnia 2000 r.).

Ocena pozytywna PKA na poziomie studiów I i II st. (akredytacja do roku akademickiego 2010/2011) – Uchwała Nr 307/ 2008 z 29 maja 2008 r.

- 6) „pedagogika” - studia pierwszego stopnia (na podstawie decyzji Ministra Edukacji Narodowej i Sportu nr DSW-3-4003/611/EK/Rej.18/03 z dnia 25 czerwca 2003 r.).

Ocena pozytywna PKA na poziomie studiów I stopnia (akredytacja do roku akademickiego 2013/2014) – Uchwała Nr 161/2008 z 27 marca 2008 r.

Wydział Nauk Społecznych i Technicznych ŚWSZ nie posiada uprawnień do nadawania stopni naukowych.

6. Liczba studentów ocenianego kierunku studiów

Tabela 2. Liczba studentów ocenianego kierunku studiów (stan na dzień 26.06.2010.r.)

Poziom studiów	Rok studiów	Liczba studentów studiów		Razem
		Stacjonarnych	niestacjonarnych	
I Stopnia	I	-	29	29
	II	-	37	37
	III	-	41	41
	IV	6	38	44
Razem		6	145	151

Zauważalne jest stałe, choć niewielkie zainteresowanie studiami na kierunku „ochrona środowiska” prowadzonymi w formie niestacjonarnej, przy jednoczesnym braku zainteresowania studiami w formie stacjonarnej - studenci niestacjonarni stanowią obecnie 96 % ogółu studiujących na ocenianym kierunku. Jest to dysproporcja potwierdzająca ogólną tendencję występującą w Śląskiej Wyższej Szkole Zarządzania.

Studenci kierunku stanowią obecnie 5 % ogółu studiujących na Wydziale i 4,6 % studiujących w Uczelni. Kierunek ten nie ma więc obecnie decydującego znaczenia wśród 10 kierunków prowadzonych przez Uczelnię. Stanowi poszerzenie i uzupełnienie oferty edukacyjnej i umożliwia kształcenie przyrodnicze, tak potrzebne na zdegradowanym obszarze Górnego Śląska. Niekorzystnym trendem, wynikającym głównie z niżu demograficznego, jest brak kandydatów na studia stacjonarne.

Misja i Strategia Uczelni zostały jasno określone. Misję i stawiane cele strategiczne należy uznać za ambitne i odpowiadające zapotrzebowaniu społecznemu.

Organy Uczelni działają zgodnie ze swoimi kompetencjami i obowiązującymi przepisami prawa.

Aktualny skład Senatu i Rady Wydziału spełnia wymagania ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym oraz Statutu Uczelni.

Studenci kierunku „ochrona środowiska” stanowią około 4,6% ogółu studentów Wydziału i około 5% ogółu studentów Uczelni.

Część II. Koncepcja kształcenia i jej realizacja.

1. Cele kształcenia i deklarowane kompetencje absolwenta.

1.1 Ocena zgodności określonej przez uczelnię sylwetki absolwenta z uregulowaniami zawartymi w standardzie oraz struktury kwalifikacji absolwenta z przyjętymi w ramach Procesu Bolońskiego

Nazwa kierunku studiów „ochrona środowiska” jest zgodna z wykazem nazw kierunków studiów zawartym w rozporządzeniu MNiSW z dnia 13 czerwca 2006 r. (Dz. U. Nr 121, poz. 838 z późn. zm.). Aktualnie obowiązujący plan i program studiów został przygotowany w oparciu o standardy określone w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 lipca 2007 r. (Dz. U. Nr 164 poz. 1166 z późn. zm) i przyjęty uchwałą nr 1/2009 Rady Wydziału Techniki i Informatyki na posiedzeniu w dniu 24 lutego 2009 r.

Sylwetka absolwenta została nakreślona zgodnie z wymaganiami określonymi w standardach kształcenia dla studiów inżynierskich. W sylwetce określono zarówno zakres wiedzy absolwenta, jak i umiejętności i kompetencje jakie powinien posiadać. Założono, że prowadzone studia przygotowują absolwenta do kontynuowania nauki na kierunku „ochrona środowiska” lub innych pokrewnych, a także na studiach podyplomowych.

Prawidłowo nakreślono zakres wiedzy jaki powinien posiadać absolwent w odniesieniu do nauk matematyczno-przyrodniczych oraz technicznych i rolniczych. Pominięto jedynie treści z zakresu nauk leśnych. Założono także, że absolwent otrzyma niezbędną wiedzę i umiejętności z zakresu technik i technologii w ochronie środowiska, racjonalnej gospodarki zasobami środowiska z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju. Potrafi dokonywać analizy dokumentów prawnych i technicznych, a także będzie umiał podejmować działania zapobiegawcze i naprawcze na rzecz ochrony środowiska. Dzięki zespołowemu wykonywaniu zadań i opracowań oraz udziałowi w zajęciach terenowych i praktykach absolwent zdobędzie umiejętność uczestniczenia w pracach grupowych i kierowania pracą grupową. Absolwent będzie władał językiem obcym (angielskim) na poziomie biegłości B2 oraz znał specjalistyczną nomenklaturę z zakresu ochrony środowiska.

W roku akademickim 2009/2010 na ocenianym kierunku uruchomiono dwie specjalności: *Analityka chemiczna w ochronie środowiska* oraz *Odnawialne źródła energii*. Pierwsza z tych specjalności nakierowana jest na prace terenowe i laboratoryjne dotyczące badań i oceny elementów środowiska. Jej ukończenie ma pozwolić na uzyskanie przez absolwenta kompetencji w zakresie przeprowadzania eksperymentów badawczych z chemii i ochrony środowiska, obsługi podstawowej oraz specjalistycznej aparatury analitycznej, analizy i interpretacji wyników oraz formułowania wniosków. Specjalność ta ma przygotować do pracy w laboratoriach kontrolno-pomiarowych, m.in. Wojewódzkich Stacji Sanitarno-Epidemiologicznych, Wojewódzkich Inspektoratów Ochrony Środowiska, Zakładów Gospodarki Komunalnej itp.

Specjalność *Odnawialne źródła energii* dostarcza wiedzy o najnowszych technologiach związanych z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii. Absolwent będzie znał

różnorodne źródła energii odnawialnej oraz będzie umiał dokonywać racjonalnego wyboru źródeł energii, w zależności od ich lokalizacji i uwarunkowań przyrodniczo-technicznych, a także potrzeb lokalnych.

Absolwenci są przygotowywani do podjęcia pracy w różnych instytucjach i organizacjach zajmujących się ochroną środowiska, przedsiębiorstwach oraz administracji rządowej i samorządowej. Kształcenie specjalnościowe nakierowane jest na lokalne potrzeby rynku pracy, jednak pracodawcy nie uczestniczą w kształtowaniu koncepcji kształcenia.

1.2 Ocena zasad rekrutacji i sposobu selekcji kandydatów.

O przyjęcie na Uczelnię i kierunek „ochrona środowiska” mogą ubiegać się osoby legitymujące się uzyskaniem starej, nowej lub międzynarodowej matury. Oferta edukacyjna kierowana jest przede wszystkim do absolwentów szkół ponadgimnazjalnych o profilu „ochrona środowiska”. Kandydaci przyjmowani są według kolejności zgłoszeń. Rejestracja kandydatów odbywa się drogą elektroniczną, a rekrutację przeprowadza Wydziałowa Komisja Rekrutacyjna.

Podstawą przyjęcia na studia jest złożenie kompletu dokumentów w ustalonym terminie. Jedynym wymogiem merytorycznym przy rekrutacji na studia jest posiadanie świadectwa dojrzałości. **Zasady rekrutacji są bardzo liberalne – w ramach rekrutacji nie prowadzi się żadnych ocen kwalifikacji kandydatów.**

1.3 Ocena realizacji programu studiów

Zestawienie realizowanych godzin zajęć dydaktycznych przedstawiono w załączniku IIa. W planie studiów stacjonarnych, obejmującym łącznie 2500 godzin, na treści podstawowe przewidziano 390 godzin (zgodnie z wymaganiem standardu), na treści kierunkowe natomiast 915 godzin (przy wymaganych 600 godz.). Na inne treści określone w wymaganiach ogólnych standardów zaplanowano 225 godzin. Pozostałe 970 godzin przeznaczono na przedmioty do wyboru, w tym przedmioty specjalnościowe (480 godz.), specjalizacyjne (160 godz.) i warsztaty (135 godz.).

W planie studiów niestacjonarnych, obejmującym łącznie 1648 godzin, na treści podstawowe i kierunkowe przewidziano liczbę godzin zgodną z minimum określonym w standardach (odpowiednio 390 i 600). Na inne wymagania określone w standardach kształcenia przeznaczono 164 godziny, natomiast pozostałe 494 godziny przeznaczono na treści do wyboru, w tym specjalnościowe (240 godz.) i specjalizacyjne (54 godz.).

Tym samym zapewniono minimalny wymiar godzin wymagany w standardach dla poszczególnych grup treści, a także udział przedmiotów do wyboru w wymiarze przekraczającym 30%. Tak skonstruowany plan studiów umożliwia studentom przyswojenie wszystkich treści podstawowych i kierunkowych w wymiarze minimalnym określonym w standardach kształcenia, natomiast dość duży wymiar treści specjalnościowych i specjalizacyjnych (do wyboru) pozwala również na specjalistyczne ukierunkowanie absolwentów.

Programy nauczania zawierają na ogół treści wymagane na ocenianym kierunku i umożliwiają absolwentom zdobycie określonej wiedzy i zakładanych umiejętności. Występują jednak pewne nieścisłości i braki. W grupie treści humanistycznych (do wyboru) wymaganych w standardach zaplanowano „geografię” (na studiach stacjonarnych 120 godz., na niestacjonarnych 60 godz.), która nie należy do nauk humanistycznych, lecz nauk o Ziemi.

Treści wymagane w standardach w zakresie instrumentów ochrony środowiska dotyczące geograficznych systemów informatycznych zaplanowano w formie warsztatów do wyboru (w semestrze V), co oznacza, że mogą, ale nie muszą być zawsze realizowane. Natomiast treści te powinny być obligatoryjnie przekazywane wszystkim studentom, jako niezwykle ważne i aktualne we współczesnym podejściu do ochrony środowiska, zwłaszcza w kontekście wdrażanej Dyrektywy INSPIRE, dotyczącej gromadzenia i udostępniania danych o środowisku. Również treści dotyczące monitoringu środowiska i biomonitoringu, należące do obligatoryjnych w grupie instrumentów ochrony środowiska, zostały zaplanowane w ramach przedmiotu fakultatywnego (semestr IV).

W treściach kształcenia zawartych w sylabusach poszczególnych przedmiotów kierunkowych niewystarczający jest wymiar treści dotyczących ochrony środowiska w rolnictwie i leśnictwie. Niektóre treści zostały błędnie umieszczone w przedmiotach merytorycznie niezwiązanych z tymi treściami. W niektórych przedmiotach powtarzane są treści przekazywane w innych przedmiotach, co przy minimalnym wymiarze czasu przewidzianym na treści kierunkowe może oznaczać stratę czasu i utratę możliwości zdobycia innych ważnych wiadomości i umiejętności.

Uwagi szczegółowe do programów kształcenia

1) Błędne umieszczenie treści kształcenia dotyczy przedmiotów:

- *Monitoring środowiska* (sem. IV) – w ramach którego omawiane są zagadnienia dotyczące spalarni odpadów, oczyszczalni ścieków, uzdatniania wody do picia, czy rewitalizacji terenów przemysłowych. W przedmiocie tym podano również wiele

pozycji literatury niezwiązanej z monitoringiem (np. Dobrzański i in. 2008: Ochrona środowiska przyrodniczego, PWN; Lewandowski W.M. 2007: Proekologiczne odnawialne źródła energii, Wyd. Nauk.- Techn.; Malina G. 2009: Rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych; Kowal i Świdorska-Bróż 1997: Oczyszczanie wody, PWN; Kowal A.L. (red.) 1997: Odnowa wody. Podstawy teoretyczne procesów, Ofic. Wyd. Polit. Wroc., Rosik-Dulewska Cz. 2006: Podstawy gospodarki odpadami, PW), brak natomiast właściwej literatury dotyczącej monitoringu;

- *Ochrona wód* (sem. V) – w ramach tego przedmiotu omawiane są zagadnienia dotyczące monitoringu wód, w tym klasyfikacja i kategoryzacja jakości wód, sporządzanie profilu tlenowego jeziora oraz ocena stanu mikcji na podstawie analiz tlenu, praktyczne zapoznanie się z przyrządami stosowanymi w badaniach terenowych rzek i jezior. W przedmiocie tym podano również literaturę dotyczącą monitoringu środowiska.
- *Efekty ekologiczne przedsięwzięć inwestycyjnych* (sem. VI) – obejmuje treści z zakresu monitoringu, w tym instytucje ochrony środowiska, zadania Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska. W ramach tego przedmiotu omawiany jest również system finansowania ochrony środowiska, co należy do zakresu ekonomii ochrony środowiska.

2) Powtarzanie treści dotyczy m.in. takich zagadnień jak:

- budowa atmosfery i jej skład, klasyfikacja zanieczyszczeń i ich rozprzestrzenianie, procesy stosowane w ochronie powietrza i sposoby ograniczania emisji zanieczyszczeń – zagadnienia te są omawiane w ramach przedmiotów: *Meteorologia i klimatologia* (sem. I), *Ochrona atmosfery* (sem. II), *Technologie w ochronie środowiska III* (sem. VII);
- oceny oddziaływania na środowisko w aspekcie obszarów Natura 2000 – omawiane w ramach przedmiotów: *Ekologia i ochrona przyrody* (sem. I), *Prawo i ekonomia ochrony środowiska* (sem III i IV), *Instrumenty ochrony środowiska* (sem. III, powinny być omawiane w tym ostatnim);
- zrównoważony rozwój – omawiane w ramach przedmiotów: *Geografia* (sem. II), *Zagrożenia cywilizacyjne i zrównoważony rozwój* (sem VI i VII), *Efekty ekologiczne przedsięwzięć inwestycyjnych* (sem. VI).

W celu bardziej efektywnego wykorzystania czasu zajęć dydaktycznych oraz zapewnienia studentom wszystkich treści wymaganych standardami i zdobycia przez nich założonych umiejętności i kompetencji konieczne jest uwzględnienie wszystkich treści określonych w standardach w ramach przedmiotów obligatoryjnych, spójne ujęcie treści kształcenia w odpowiednich merytorycznie przedmiotach oraz wyeliminowanie powtarzania treści.

1.4 Ocena systemu ECTS.

Uczelnia wprowadziła system punktów ECTS. Zgodnie ze standardami kierunku „ochrona środowiska” dla całego toku studiów I stopnia zaplanowano 210 punktów, po 30 punktów w każdym semestrze. Liczba punktów dla poszczególnych przedmiotów została przypisana prawidłowo, z uwzględnieniem czasu realizacji oraz pracochłonności. System punktacji ECTS na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych jest analogiczny.

1.5 Ocena systemu opieki naukowej i dydaktycznej.

Wydział zapewnia studentom dostęp do informacji związanych z tokiem studiów oraz innymi sprawami studenckimi. Zasady zaliczania przedmiotów podawane są na pierwszych zajęciach, ale studenci przedstawili opinię, że nie mają dostępu do sylabusów.

W jednym budynku, gdzie odbywają się zajęcia można korzystać z Internetu bezprzewodowego. Studenci mają dostęp do bardzo dobrze wyposażonych sal z komputerami, gdzie jest odpowiednia ilość jednostek stacjonarnych, z których mogą oni korzystać. Studenci kierunku ochrona środowiska mogą korzystać z zasobów bibliotecznych i są z nich zadowoleni. Korzystają również z zasobów Biblioteki Śląskiej, znajdującej się w pobliżu Uczelni. Dziekanat dostępny jest codziennie z wyjątkiem środy, ale dla studentów studiów niestacjonarnych (których jest znakomita większość) nie stanowi to żadnego problemu. Administrację obsługującą studentów w dziekanacie studenci ocenili wysoko.

2. Analiza i ocena efektów kształcenia.

2.1. Ocena systemu weryfikacji etapowych i końcowych osiągnięć studentów.

Zasady oceny osiągnięć studentów są określone w regulaminie studiów SWSZ. Wiedzę i umiejętności studentów ocenia się w skali 6-stopniowej: bardzo dobry (5,0), dobry plus (4,5), dobry (4,0), dostateczny plus (3,5), dostateczny (3,0) i niedostateczny (2,0). Sprawdzanie wiedzy odbywa się poprzez bieżącą ocenę zadań i projektów wykonanych na ćwiczeniach, kolokwia oraz egzaminy i zaliczenia. Warunki i formy zaliczenia poszczególnych przedmiotów i rodzajów zajęć są określone w sylabusach oraz podawane

studentom do wiadomości przez prowadzących zajęcia. Oceny wystawiane studentom za prace etapowe, kolokwia i egzaminy oraz prace dyplomowe są zróżnicowane, adekwatnie do ich poziomu i wskazują na obiektywność oceniających.

2.2. Analiza skali i ocena przyczyn odsiewu.

Odsiew studentów przeanalizowano na przykładzie roku akademickiego 2008/2009. Na II roku studiów stacjonarnych było 15 osób, skreślono 1, tj. 6,7%. Na studiach niestacjonarnych całkowity odsiew wyniósł 17,6%, w tym na I roku 32%, na II roku 16% i na III roku 6%. Z powyższego wynika, że większy odsiew występuje na pierwszych latach studiów. Główne przyczyny odsiewu to brak zaliczeń (około 30% skreśleń), rezygnacje ze studiów (około 20%) oraz nie opłacenie czesnego (około 50%).

2.3. Ocena zasad dyplomowania

W roku akademickim 2009/2010 dyplomowano pierwszych 28 absolwentów kierunku „ochrona środowiska”. Proces dyplomowania rozpoczyna się od wyznaczenia promotorów spośród nauczycieli akademickich ŚWSZ. Sporządzana jest lista potencjalnych promotorów, z której studenci dokonują wyboru. Następnie promotorzy proponują obszary tematyczne i uzgadniają ze studentami temat pracy inżynierskiej. Promotorem pracy dyplomowej może być nauczyciel akademicki ze stopniem naukowym co najmniej doktora habilitowanego. Za zgodą Rady Wydziału promotorem może być nauczyciel akademicki ze stopniem doktora, wtedy recenzentem musi być samodzielny nauczyciel akademickich. Nadzór nad zgodnością tematu pracy z kierunkiem studiów i obszarem naukowym promotora sprawuje kierownik Katedry. Promotor proponuje recenzenta pracy i ustala z kierownikiem dziekanatu termin obrony. Student jest zobowiązany złożyć pracę dyplomową w terminie do 15 maja na studiach kończących się w semestrze zimowym lub do 15 października w semestrze kończącym się w semestrze letnim. W przypadku nie złożenia pracy w wyznaczonym terminie student może ponownie złożyć pracę po uzyskaniu zgody Dziekana i powtórzeniu seminarium. Prace dyplomowe oceniane są przez promotora i recenzenta zgodnie z regulaminem studiów, przy zastosowaniu skali ocen: bardzo dobry (5,0), dobry plus (4,5), dobry (4,0), dostateczny plus (3,5), dostateczny (3,0) i niedostateczny (2,0). W przypadku negatywnej oceny pracy przez recenzenta Dziekan decyduje o dopuszczeniu do obrony po zasięgnięciu opinii drugiego recenzenta. Egzamin dyplomowy przeprowadza komisja egzaminacyjna powołaną przez Dziekana, w formie ustnej. Studenci opracowują również prezentację multimedialną, w której przedstawiają najważniejsze aspekty pracy. Analiza protokołów egzaminacyjnych wykazała, że zadawane są trzy pytania: jedno tematycznie

związane z pracą dyplomową i dwa losowo wybrane związane z kierunkiem studiów. Wykaz pytań egzaminacyjnych jest dostępny dla studentów w dziekanacie oraz na portalu STUDENT. Losowo wybrane prace dyplomowe są sprawdzane w systemie PLAGIAT, który działa w Uczelni.

Spośród 28 prac dyplomowych zrealizowanych na ocenianym kierunku zdecydowana większość mieściła się tematycznie w zakresie kierunku studiów, jedynie dwa tematy miały charakter przeglądowy i dotyczyły ogólnej chemii i analityki (1 – Rola i znaczenie odkryć chemicznych XIX i XX wieku – korzyści i zagrożenia, 2 – Atomowa spektrometria absorpcyjna. Zalety i ograniczenia). Szczegółowa analiza kilkunastu losowo wybranych prac dyplomowych wykazała, że **większość prac dyplomowych jest tematycznie związana z kierunkiem studiów i spełnia wymagania stawiane pracom inżynierskim**. Jedna z przeglądanych prac miała natomiast charakter przeglądowy i dotyczyła historii rozwoju chemii, co trudno uznać za projekt inżynierski lub ekspertyzę inżynierską, a jej tematyka nie mieści się w zakresie kierunku studiów „ochrona środowiska”. Szczegółową ocenę losowo wybranych prac dyplomowych przedstawiono w Załączniku Nr 3.

2.4.Ocena zdefiniowanych przez uczelnię efektów kształcenia, w tym ich zgodności ze standardami kształcenia i realizowanym programem.

Uczelnia zdefiniowała cele kształcenia i jego efekty zgodnie z wymaganiami określonymi w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 lipca 2007 r. (Dz. U. Nr 164, poz. 1166 z późn zm.), a także zgodnie z przyjętymi w ramach Procesu Bolońskiego tzw. deskryptorami efektów kształcenia. Znalazło to odzwierciedlenie w sylabusach przedmiotów realizowanych w programie studiów, w których w celach wynikowych określono co słuchacz studiów I stopnia powinien „znać”, „rozumieć” i „umieć” po zakończeniu każdego przedmiotu.

3. Ocena organizacji i realizacji procesu dydaktycznego.

3.1 Ocena stosowanych metod dydaktycznych.

W procesie kształcenia na ocenianym kierunku studiów stosowane są klasyczne formy zajęć akademickich, w tym wykłady, ćwiczenia, laboratoria i warsztaty oraz zajęcia terenowe. Wykładowcy stosują nowoczesne techniki prowadzenia zajęć, wykorzystując prezentacje multimedialne, foliogramy i plansze, konspekty udostępniane studentom (często również w wersji elektronicznej). Stosują również metody aktywizujące studentów, w tym referaty i prezentacje studentów, dyskusje, zadania zespołowe i indywidualne. Uczelnia nie realizuje kształcenia na odległość. W planie studiów jest przewidzianych dużo zajęć ćwiczeniowych

i laboratoryjnych, natomiast zauważa się niedobór zajęć terenowych (np. z ekologii i ochrony przyrody, geologii i gleboznawstwa, hydrologii, technologii w ochronie środowiska, czy technik odnowy środowiska).

Uczelnia stara się wprowadzić również ofertę kształcenia w językach obcych w niektórych wybranych przedmiotów (m.in. „Ion Chromatography in Central and Eastern Europe”, „Air Quality in Upper Silesia Region”, Modern Analytical Techniques for Environmental Protection”. Uczelnia umożliwia studentom wybieranie dodatkowych przedmiotów ponadprogramowych, realizowanych na innych kierunkach, a także uczestniczenia w wykładach gościnnych. Umożliwia także przygotowanie do egzaminu z języka angielskiego LCCI, prowadzonego wspólnie z Londyńską Izbą Przemysłowo – Handlową oraz z języka niemieckiego Deutsch im Beruf, prowadzonego wspólnie z Izbą Przemysłowo–Handlową we Frankfurcie.

3.2 Ocena dostępności i jakości sylabusów.

Sylabusy poszczególnych przedmiotów są opracowane według jednolitego wzoru i na ogół starannie. Zawierają wymagane informacje, w tym: nazwę jednostki prowadzącej kierunek i jednostki prowadzącej przedmiot, nazwę przedmiotu i jego status, nazwisko prowadzącego, formę i wymiar zajęć, liczbę punktów ECTS, cele dydaktyczno-wychowawcze oraz cele wynikowe przedmiotu, treści kształcenia i metody dydaktyczne, zalecaną literaturę oraz formę zaliczenia przedmiotu. W celach wynikowych poszczególnych przedmiotów określono co student powinien „znać”, „rozumieć” i „umieć”.

Błędy w sylabusach dotyczą 3 przedmiotów fakultatywnych (*Scenariusze rozwoju technologii w kompleksie paliwowo-energetycznym, Systemy informacji przestrzennej, Efekty ekologiczne przedsięwzięć inwestycyjnych*), w ramach których zaplanowane były tylko „ćwiczenia”, natomiast w sylabusach umieszczono treści „wykładów”.

Karty przedmiotów są dostępne dla studentów w Dziekanacie, a o ich zawartości studenci są informowani także przez prowadzących zajęcia danego przedmiotu. Sylabusy nie są dostępne w wersji elektronicznej.

3.3 Ocena sposobu realizacji i systemu kontroli praktyk.

Na ocenianym kierunku praktyka realizowana jest w dwóch edycjach: jako praktyka zawodowa po IV semestrze studiów (4 tygodnie) oraz praktyka dyplomowa po VI semestrze (2 tygodnie). Tym samym czas trwania praktyki jest zgodny z wymaganiami określonymi w standardach. Celem praktyki zawodowej jest zdobycie praktycznej wiedzy

o funkcjonowaniu przedsiębiorstw i instytucji. Celem praktyki dyplomowej jest zebranie przez studentów niezbędnych materiałów do realizacji tematów prac dyplomowych.

Praktykę zawodową studenci odbywają w różnych instytucjach i przedsiębiorstwach na podstawie umowy o współpracy lub porozumienia o odbywaniu praktyki studenckiej zawartych przez Uczelnię (wykaz w załączniku IIb). Możliwe jest również odbywanie praktyki w wybranym przez studenta zakładzie związanym z ochroną środowiska, po zawarciu stosownego porozumienia (wykaz w załączniku IIb). Nadzór nad przebiegiem praktyk sprawuje opiekun praktyk na danym kierunku (na kierunku Ochrona Środowiska - dr inż. L. Cichy) oraz Pełnomocnik Rektora ds. Pracy i Praktyk (dr Joanna Strzelczyk-Łucka). W Uczelni nie ma odrębnego regulaminu odbywania praktyk oraz dokumentowania przebiegu praktyk w formie sprawozdania lub dzienniczka praktyk. Warunki odbywania praktyk są każdorazowo określone w zawieranej umowie, natomiast podstawą zaliczenia praktyki jest oświadczenie-potwierdzenie odbycia praktyki wystawione przez zakład pracy. Praktykę zawodową zalicza opiekun praktyki na podstawie oświadczenia, praktykę dyplomową zalicza promotor pracy dyplomowej na podstawie materiału zgromadzonego do pracy dyplomowej.

Niekorzystną praktyką stosowaną przez Uczelnię jest uznawanie za podstawę odbycia praktyki zawodowej zaświadczenia o zatrudnieniu w zakładzie pracy, w którym studenci pracują, często na stanowiskach, nie mających żadnego związku z ochroną środowiska. Dla przykładu studenci legitymujący się takim zaświadczeniem byli zatrudnieni jako: ekspert ds. rozliczeń, młodszy konsultant ds. sprzedaży, inspektor ds. technicznych, pracownik pralni, pracownik fizyczny, obchodowy przenośnika taśmowego, spec. ds. hydroobiegów, starszy ratownik, operator II w sekcji produkcji tektury, sprzedawca-florysta w kwiaciarni, pomocnik dyżurnego operacyjnego, ślusarz obchodowy, inspektor pod ziemią w dozorcze górniczym, pracownik ochrony, listonosz, referent techniczny, specjalista ds. konstrukcji, młodszy referent, kierownik laboratorium, technik farmaceutyczny, mistrz, laborant – na powierzchni, kelner–barman, staż w biurze rachunkowym, ślusarz, technolog-logistyk, monter samochodów, majster budowlany, specjalista ds. administracji i rozliczeń, doradca handlowy, operator urządzeń do obróbki metali, technik farmacji w aptece, dostawca, pomiarowiec, umowa zlecenie w Kauflandzie, technik elektroradiolog, laborant, sprzedawca w firmie Komfort S.A., pracownik administracji, pracownik biurowy – telemarketer, operator maszyn, technolog, montażyista obrazków, specjalista ds. technicznych, konsultant-sprzedawca, stażysta technik farmaceutyczny, starszy kasjer, sprzedawca w sklepie wielobranżowym. Tylko w nielicznych przypadkach były to stanowiska w jakimś stopniu związane z ochroną środowiska, np.: spec. ds. nasadzeń i utrzymania zieleni, spec. ds. ochrony środowiska, stażysta na stanowisku pracownika biurowego w Wydziale Ochrony

Środowiska UM w Łaziskach Górnych, kierownik zmiany w przedsiębiorstwie wodociągów i kanalizacji, laborant i technolog laborant w zakładzie inżynierii miejskiej, maszynista maszyn i urządzeń oczyszczania ścieków.

Zaleca się wprowadzenie dzienniczka praktyk oraz obowiązku wykazywania wszystkich czynności wykonywania w czasie trwania praktyk i ich potwierdzania przez osoby sprawujące nadzór nad praktykami. Zapewni to możliwość sprawdzania charakteru prac i czynności wykonywanych przez studentów oraz ich merytorycznego powiązania z kierunkiem studiów.

3.4 Ocena organizacji studiów (rozkład czasowy oraz obsada i koncentracja zajęć, sesje egzaminacyjne, analiza obciążeń studentów).

Wydział realizuje studia inżynierskie, w trybie stacjonarnym i niestacjonarnym, zaplanowane na 7 semestrów. Zajęcia w trybie niestacjonarnym są realizowane w formie dwudniowych zjazdów (sobota-niedziela). Łączny wymiar zajęć na studiach stacjonarnych wynosi 2500 godzin, tym samym spełniono wymagania minimalnego wymiaru zajęć określone w standardach kształcenia. Rozkład zajęć w poszczególnych semestrach waha się do 315 do 355 godzin w semestrach I-III oraz od 410 do 450 godzin w semestrach IV-VII. Zauważa się nierówne obciążenie zajęciami w semestrach, w szczególności dużą koncentrację zajęć na III i IV roku studiów. Na studiach niestacjonarnych łączny wymiar zajęć wynosi 1648 godzin, tj. 66% wymiaru godzin wymaganego w standardach. Rozkład zajęć w semestrach jest bardziej wyrównany niż na studiach stacjonarnych i wynosi od 216 godzin w semestrze VII do 282 w semestrze III i IV.

Większość przedmiotów przewidzianych w planie studiów kończy się zaliczeniem, a tylko nieliczne egzaminami. Na studiach stacjonarnych 11 przedmiotów kończy się egzaminem, a studenci zadają od 0 (w semestrze piątym) do 4 (w semestrze drugim) egzaminów w semestrze. Liczba zaliczeń w semestrze wynosi przeważnie 5-6, jedynie z semestrze V wynosi 8 i w VI 7. Na studiach niestacjonarnych również 11 przedmiotów kończy się egzaminem, a studenci w większości semestrów zdają po 1 egzaminie, tylko w semestrze drugim i czwartym po 3 egzaminy. Liczba zaliczeń w semestrze wynosi najczęściej 5-6, jedynie w semestrze V wynosi 8, a w semestrze VI 7. Wskazuje to na małe i nierównomierne obciążenie studentów egzaminami. Za niekorzystne należy uznać obniżanie rangi niektórych treści kierunkowych określonych w standardach, które wykładane są w ramach przedmiotów kończących się tylko zaliczeniem.

Zgodnie z Regulaminem studiów (§13 pkt. 2) studenci są zobowiązani uzyskać wszystkie zaliczenia i złożyć indeks w dziekanacie w nieprzekraczalnym terminie do 31 marca po zimowej sesji i do 15 października po sesji letniej.

3.5 Ocena hospitowanych zajęć dydaktycznych.

Podczas wizytacji hospitowano wybrane zajęcia dydaktyczne, a wśród nich: ćwiczenia z monitoringu środowiska, ćwiczenia z instrumentów ochrony środowiska, wykład z zagrożeń cywilizacyjnych i globalnych, warsztaty z systemów informacji przestrzennej, wykład z technik odnowy środowiska, wykład z biologii i mikrobiologii. Zajęcia odbywały się zgodnie z planem, jedynie zamiast wykładu z zagrożeń cywilizacyjnych i globalnych odbywał się egzamin ustny. Wykładowcy i prowadzący ćwiczenia byli dobrze przygotowani do zajęć, stosowali nowoczesne środki dydaktyczne w postaci prezentacji multimedialnych, na ćwiczeniach aktywizowali studentów do praktycznego wykonywania zadań. Sale były w dobrym stanie technicznym i dobrze wyposażone w sprzęt i pomoce dydaktyczne. Spostrzeżenia z wizytowanych zajęć przedstawiono w załączniku 4.

Sylwetka absolwenta została nakreślona zgodnie z wymaganiami określonymi w standardach kształcenia dla studiów inżynierskich kierunku ochrona środowiska

Według realizowanego na ocenianym kierunku planu studiów oraz programów nauczania absolwenci mają zapewnione kształcenie ogólne, podstawowe i kierunkowe na poziomie minimalnym, określonym w standardach, dodatkowo mają zapewnione kształcenie w dwóch specjalnościach do wyboru. Uzupełnienia wymagają treści z zakresu rolnictwa i leśnictwa.

W niektórych przedmiotach powtarzane są treści nauczane w ramach innych przedmiotów, a niektóre treści są merytorycznie przypisane do niewłaściwego przedmiotu, co wymaga uporządkowania.

Uczelnia wdrożyła system ECTS, który jest skonstruowany i realizowany prawidłowo.

Wykładowcy stosują standardowe metody dydaktyczne, wykorzystują nowoczesny sprzęt audiowizualny oraz wprowadzają aktywizujące formy zajęć, jak: dyskusje, zadania i projekty, własne prezentacje studentów (te ostatnie niekiedy nadużywane).

Sylabusy przedmiotów są skonstruowane i przygotowane na ogół prawidłowo, tylko nieliczne wymagają poprawek. Należy wyeliminować powtarzanie treści oraz lepiej dostosować treści do merytorycznego zakresu przedmiotów.

System oceny osiągnięć studentów jest określony w regulaminie studiów i stosowany właściwie. Zasady dyplomowania są prawidłowe.

Prace dyplomowe są na ogół tematycznie związane z kierunkiem studiów i spełniają wymagania stawiane pracom inżynierskim.

Praktyki realizowane są w wymiarze 6 tygodni, w tym 4 tygodnie praktyki zawodowej i 2 tygodnie praktyki dyplomowej, co jest zgodnie ze standardami. Naganne jest praktykowane w Uczelni uznawanie za praktykę programową pracy studenta na stanowiskach niezwiązanych z ochroną środowiska. Niezbędne jest też

opracowanie regulaminu praktyk oraz wprowadzenie dzienników praktyk dla zapewnienia lepszej kontroli merytorycznego ich przebiegu.

Organizacja zajęć dydaktycznych jest na ogół prawidłowa, wymiar zajęć obejmujących poszczególne grupy treści programowych jest na ogół zgodny ze standardami. Niektóre treści wymagane jako kierunkowe (systemy informacji przestrzennej i monitoring środowiska) zostały przewidziane w przedmiotach fakultatywnych, co nie gwarantuje ich przekazania wszystkim studentom, dlatego wymaga to zmiany niektórych przedmiotów z obieralnych na obligatoryjne. Zaliczeniowa forma zakończenia przedmiotów obejmujących obligatoryjne treści kierunkowe powinna zostać zmieniona i podniesiona do rangi egzaminu.

Część III. Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia.

1. Opis i ocena wewnętrznych procedur zapewnienia jakości kształcenia

Zarządzanie jakością w SWSZ obejmuje dwa systemy:

- Zarządzanie Jakością według norm ISO;
- Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia.

1) Struktura organizacyjna wewnętrznego systemu zapewnienia jakości oraz stosowana polityka i procedury w zakresie zapewnienia jakości

W Uczelni w 2003 roku był wprowadzony system Zarządzania Jakością wg normy ISO 9001:2003 (Zarządzenie nr 10/2003 Rektora SWSZ z dnia 3 marca 2003 r.), jednak obowiązywał on tylko w obszarze administrowania Uczelnią. Główne zasady systemu zostały sformułowane w Księdze Jakości obowiązującej od 2003 roku i zaktualizowanej 9 maja 2005r. System uwzględniał pewne procedury badania satysfakcji studentów, oceny nauczycieli akademickich i polityki kadrowej w odniesieniu do pracowników pozaetatowych, jednak brak było kompleksowych rozwiązań dotyczących jakości kształcenia. W grudniu 2009 roku Uczelnia przeprowadziła rozmowy z TÜV POLSKA Sp. z o.o. TÜV SÜD Group i podjęła decyzję o przeprowadzeniu we wrześniu 2010 roku audytu odnowienia potwierdzającego spełnienie przez uczelnię wymogów Normy ISO 9001:2008.

W zakresie kształcenia w Uczelni wdrażany jest obecnie Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia, którego strukturę tworzą: Pełnomocnik Rektora ds. wewnętrznego systemu zapewniania jakości, Kurator Kierunku, Dział Dydaktyki, Dział Promocji i Biuro Karier. Zadaniem Pełnomocnika Rektora ds. wewnętrznego systemu zapewniania jakości jest podejmowanie działań koncepcyjnych i koordynujących, mających na celu skuteczne wdrażanie i doskonalenie jakości kształcenia w Uczelni. Zadaniem Kuratora Kierunku jest wpływanie na kształtowanie planu studiów i programów nauczania zgodnie z założonymi efektami kształcenia.

Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia w Uczelni (wg raportu samooceny) obejmuje:

- „projektowanie usług edukacyjnych, tj. opracowanie programów i uruchomienie kierunków studiów i specjalności;
- proces naboru kandydatów;
- realizację usług edukacyjnych: organizację i prowadzenie zajęć dydaktycznych, organizację praktyk, zaliczanie semestru, proces dyplomowania;
- ocenę efektów uczenia się – czyli ewaluację usług edukacyjnych”.

2) Okresowe przeglądy planów i programów nauczania oraz ich efektów

Plany studiów i programy nauczania studiów są corocznie, przed rozpoczęciem roku akademickiego, poddawane przeglądom organizowanym przez Kuratorów Kierunków w Katedrach z udziałem Prodziekana ds. organizacyjnych oraz Pełnomocnika Rektora ds. wewnętrznego systemu zapewniania jakości. Przegląd dotyczy treści realizowanych planów i programów, które zawarte są w sylabusach przedmiotów. Treści programowe są weryfikowane pod kątem: standardów nauczania i zamierzonych efektów, z uwzględnieniem opinii nauczycieli i studentów oraz pracodawców. Decyzję o przyjęciu planu studiów i programów do realizacji w następnym roku akademickim podejmuje w drodze uchwały Rada Wydziału.

3) Ocenianie studentów

Ocenianie studentów odbywa się w trakcie procesu dydaktycznego, podczas realizacji zajęć i po ich zakończeniu. Kryteria i zakres oceniania są określone w sylabusach przedmiotów i związane są z formą zajęć i ich celami. Ocenie podlega: znajomość treści merytorycznych, aktywność na zajęciach, wykonanie poleconych zadań i wkład pracy własnej, umiejętność definiowania i prezentowania zagadnień i problemów. Oceny uzyskiwane przez studentów są dokumentowane i analizowane w Katedrach i w Dziekanacie. Szczegółowa analiza ocen za prace dyplomowe oraz za odpowiedzi na egzaminie dyplomowym wykazała, że były one zróżnicowane i obiektywne.

4) Zapewnienie jakości kadry dydaktycznej

Podstawową formą oceny jakości kadry dydaktycznej jest okresowa i bieżąca ocena pracowników. Obejmuje ona cztery podstawowe obszary działalności, takie jak: dydaktyka, publikacje naukowe, prace naukowo-badawcze, działalność organizacyjna. Ocena okresowa nauczycieli akademickich przeprowadzana jest raz na cztery lata. Doraźnie ocena może być

także dokonywana na wniosek Rektora, Dziekana lub Kierownika Katedry. Oceny kresowe nauczycieli akademickich przeprowadza Wydziałowa Komisja ds. oceny pracowników i wyniki przekazuje nauczycielom do wiadomości. Wnioski z ocen pracowników mogą służyć do realizacji polityki kadrowej oraz weryfikacji metod i poziomu nauczania.

Kadra nauczycielska i jakość jej pracy jest także oceniana poprzez hospitację zajęć oraz ankiety wypełniane przez studentów. Hospitację przeprowadza kierownik jednostki lub Dziekan. Ankietyzacja wśród studentów przeprowadza jest okresowo i dotyczy wybranych przedmiotów i nauczycieli. Ankieta obejmuje takie elementy jak: forma i sposób przekazywania informacji, jakość treści, wymagania stawiane przez prowadzącego zajęcia. Po zakończeniu studiów przy odbiorze dokumentów absolwent jest proszony o wypełnienie kwestionariusza ankiety dotyczącej oceny całego procesu kształcenia. System zakłada również spotkania ze studentami organizowane przez prodziekana ds. studenckich, a także kuratorów kierunków i opiekunów roku ze studentami oraz z członkami stowarzyszenia absolwentów.

5) Formy wsparcia studentów

Ważnym elementem zapewnienia jakości kształcenia jest komunikacja ze studentami, która obejmuje: umieszczanie informacji o realizowanych planach i programach studiów na tablicach informacyjnych oraz w Internecie, podawanie informacji o terminach konsultacji wykładowców, rozkładzie sesji egzaminacyjnej, wyborze specjalności, przedmiotów i warsztatów do wyboru. Pracownicy dydaktyczni prowadzą konsultacje dla studentów również przez Internet. Przydział obowiązków i kompetencji pracownikom dziekanatu umożliwia łatwy kontakt studenta w określonej sprawie z odpowiednim pracownikiem. Godziny pracy dziekanatu dostosowane są do trybu studiów stacjonarnych i niestacjonarnych.

6) Stosowany system informacyjny

Wyniki ocen osiągnięć studentów są gromadzone w katedrach prowadzących kierunki studiów oraz archiwizowane w Dziekanacie. Ankiety wypełniane przez studentów i absolwentów, dotyczące oceny nauczycieli prowadzonych zajęć są zbierane przez Dziekana, a wnioski przekazywane są do kierowników jednostek. Ogólne wyniki są także przedstawiane i dyskutowane na posiedzeniach Rady Wydziału. Nie ma w Uczelni wypracowanych i zatwierdzonych procedur dotyczących postępowania w przypadku słabych lub negatywnych ocen uzyskiwanych przez pracowników. Wyniki ankiet i ocen są jedynie omawiane przez Dziekana z zainteresowanymi nauczycielami oraz z ich bezpośrednimi przełożonymi i władzami rektorskimi. Studenci nie otrzymują informacji o wynikach ocen oraz o ich konsekwencjach.

7) Publikowanie informacji

Uczelnia prowadzi działalność informacyjną i promującą swoją działalność, głównie poprzez drukowane materiały promocyjne (foldery i ulotki) oraz za pośrednictwem strony internetowej. Udostępnione są podstawowe informacje o strukturze uczelni, bazie dydaktycznej, uprawnieniach i certyfikatach, misji i ofercie edukacyjnej, zakresie przedmiotowym na poszczególnych kierunkach studiów, efektach edukacyjnych, a także różnych działaniach edukacyjnych i organizacyjnych. Działa także bogaty w informacje portal studencki.

2. Opinie prezentowane na spotkaniach.

2.1. Opinie studentów na temat wewnętrznego systemu zapewnienia jakości oraz efektywności działań podejmowanych w tym zakresie w uczelni.

Studenci potwierdzili, że okresowo (choć rzadko) przeprowadzane są hospitacje zajęć, natomiast sami wypełniają ankiety mające na celu ocenę sposobu prowadzenia zajęć dydaktycznych. W ciągu roku wypełniają po 3-4 ankiety. Studenci nie mają wiedzy, jakie są kryteria wyznaczania przedmiotów do oceny oraz nie znają wyników ocen i konsekwencji z nich wynikających.

3. Informacja na temat działalności Biura Karier, monitorowania losów absolwentów i ocena podejmowanych w uczelni działań w tym zakresie.

W Uczelni działa Studenckie Biuro Karier utworzone w 2001 roku. Zostało ono włączone do Ogólnopolskiej Sieci Biur Karier i działa zgodnie z jej standardami, a także działa na zasadzie agencji poradnictwa zawodowego. Zostało także wpisane do rejestrów agencji zatrudnienia (jako agencja pośrednictwa pracy na terenie Rzeczypospolitej Polskiej z certyfikatem Ministerstwa Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej) oraz rejestru agencji zatrudnienia (jako agencja doradztwa personalnego). Biuro przygotowuje zainteresowanych studentów do poszukiwania pracy i redagowania dokumentów z tym związanych oraz do rozmów kwalifikacyjnych. Informuje także o formach i możliwościach podnoszenia kwalifikacji zawodowych i prowadzi doradztwo w zakresie rynku pracy w regionie. Biuro organizuje również cykliczne szkolenia oraz konferencje, a także umożliwia studentom SWSZ kontakt z pracodawcami w regionie.

Na potrzeby oceny procesu dydaktycznego jest obecnie wdrażany Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia, który obejmuje klasyczne formy, jak: hospitacje, ankiety studentów i absolwentów, okresowe i doraźne oceny kadry dydaktycznej. Hospitacje zajęć i ankiety są wykonywane wybiórczo, bez określonych zasad i

kryteriów. Oceny okresowe nauczycieli są przeprowadzane co 4 lata, oceny doraźne na wniosek Rektora. Nie są określone w Uczelni zasady wykorzystywania wniosków wynikających z dokonywanych ocen i zasady postępowania w przypadku ocen negatywnych.

Część IV. Nauczyciele akademicki.

1. Ocena rozwoju kadry i prowadzonej w jednostce polityki kadrowej.

Tabela nr 3. Liczba nauczycieli akademickich jednostki (stan na 26.06.2010 r.):

Tytuł lub stopień naukowy albo tytuł zawodowy	Razem	Liczba nauczycieli akademickich, dla których uczelnia stanowi			
		Podstawowe miejsce pracy*		Dodatkowe miejsce pracy*	
		Mianowanie	Umowa o pracę	Umowa o pracę	
				W pełnym wymiarze czasu pracy	W niepełnym wymiarze czasu pracy
Profesor	15(2)	-	6(1)	7(1)	2
Doktor habilitowany	18(3)	-	4(1)	12(2)	2
Doktor	38(4)	-	19(3)	19(1)	-
Pozostali	12	-	11	1	-
Razem	83(9)	-	40(5)	39(4)	4

* w nawiasie podano liczbę nauczycieli akademickich zaliczonych przez Zespół do minimum kadrowego

Na Wydziale Nauk Społecznych i Technicznych ogółem zatrudnionych jest 83 nauczycieli akademickich, w tym 79 w pełnym wymiarze czasu pracy: 13 profesorów tytularnych, 16 ze stopniem naukowym doktora habilitowanego, 38 ze stopniem naukowym doktora oraz 12 z tytułem zawodowym. Dla 40 z nich (ponad 48 %), Uczelnia stanowi podstawowe miejsce pracy. Najliczniejszą grupę stanowią nauczyciele akademicki ze stopniem naukowym doktora – 45,7 %, następnie doktorzy habilitowani – 19,2%, profesorowie 15,6% i pozostali – 4,4 %.

Liczba stopni i tytułów naukowych uzyskanych przez pracowników jednostki w ostatnich pięciu latach, z wyodrębnieniem stopni i tytułów naukowych uzyskanych przez pracowników prowadzących zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku.

Tabela nr 4.

Rok	Doktoraty	Habilitacje	Tytuły profesora
2006	1 (-)	-	-
2007	2 (1)	2 (-)	-
2008	1 (-)	1 (1)	1 (-)
2009	3 (-)	-	-
2010	-	1 (-)	-
Razem	7 (1)	4 (1)	1 (-)

Dostrzegalny jest regularny rozwój naukowy kadry Wydziału Nauk Społecznych i Technicznych, jednak tylko około 16 % stopni naukowych uzyskanych na Wydziale jest udziałem osób związanych z kierunkiem „ochrona środowiska”, a jedyny otrzymany w ostatnich latach tytuł naukowy profesora należy do osoby niezwiązanej z ocenianym kierunkiem studiów.

2. Ocena wymagań dotyczących minimum kadrowego ocenianego kierunku:

Nauczyciele akademicki wskazani przez Uczelnię do minimum kadrowego spełniają warunek określony w § 8 ust. 1 i 3 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 lipca 2006 r. w sprawie warunków, jakie muszą spełniać jednostki organizacyjne uczelni, aby prowadzić studia na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. Nr 144 poz. 1048, z późn. zm.).

Oświadczenia o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego pozwalają stwierdzić, że spełnione są warunki art. 9 pkt 4 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365, z późn. zm.).

W teczkach osobowych są oryginały, bądź kopie dokumentów pozwalające na uznanie deklarowanych tytułów i stopni naukowych.

Spośród 9 osób zgłoszonych do minimum kadrowego studiów I stopnia, prowadzonych na kierunku „ochrona środowiska”, które złożyły oświadczenia o wyrażeniu zgody na wliczenie do tego minimum, wszystkie spełniają kryteria merytoryczne, a ich dorobek mieści się w zakresie ocenianego kierunku studiów:

Do minimum kadrowego studiów I stopnia zalicza się zatem 9 nauczycieli akademickich w tym: 2 profesorów, 3 doktorów habilitowanych i 4 doktorów. **Minimum kadrowe dla studiów I stopnia jest spełnione.** Szczegółową charakterystykę minimum kadrowego podano w z Załączniku Nr 5.

3. Ocena spełnienia wymagań dotyczących relacji pomiędzy liczbą nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe a liczbą studentów.

Warunek dotyczący stosunku liczby nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe dla kierunku „ochrona środowiska” do liczby studentów na tym kierunku **jest spełniony**. Stosunek ten nie może być mniejszy niż 1:80 (§ 11 pkt. 8 rozporządzenia w sprawie warunków, jakie muszą spełniać jednostki organizacyjne uczelni, aby prowadzić studia na określonym kierunku i poziomie kształcenia). Przy 151 studentach ocenianego kierunku studiów i 9 nauczycielach zaliczonych do minimum kadrowego wynosi on obecnie około 1:17.

4. Ocena obsady zajęć dydaktycznych.

Zajęcia dydaktyczne na kierunku „ochrona środowiska” prowadzi dziewięcioro nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe oraz 19 innych osób, w tym troje profesorów reprezentujących: nauki fizyczne, nauki rolnicze i gospodarkę odpadami oraz nauki ekonomiczne, matematykę. Zajęcia dydaktyczne prowadzone przez te osoby są zgodne z ich specjalnościami naukowymi. Jedna osoba, mająca stopień doktora habilitowanego reprezentuje nauki medyczne w dyscyplinie biologia medyczna, która prowadzi jednak zajęcia z przedmiotu „ochrona atmosfery”, czyli niezgodnie z posiadanymi kwalifikacjami. Pięć osób, mających stopnie doktora nauk prowadzi zajęcia zgodnie ze swoim przygotowaniem naukowym. Przygotowanie naukowe zgodne z prowadzonymi zajęciami ma również dziesięcioro magistrów, których nazwiska i prowadzone przedmioty wymieniono w „wykazie pozostałych nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów”, zamieszczonym na stronie 9 Raportu samooceny.

5. Opinie prezentowane przez nauczycieli akademickich w czasie spotkania z zespołem oceniającym.

Zespół odbył spotkanie z nauczycielami akademickimi realizującymi zajęcia na wizytowanym kierunku. W spotkaniu uczestniczyło około 16 osób spośród kadry nauczającej. Byli to zarówno nauczyciele stanowiący minimum kadrowe jak i pozostali nauczyciele, nauczający na kierunku. Przewodniczący Zespołu zreferował procedurę postępowania akredytacyjnego i zaprezentował spostrzeżenia Zespołu Oceniającego odnośnie warunków prowadzenia studiów na kierunku ochrona środowiska w Uczelni oraz organizacji i realizacji procesu dydaktycznego, podkreślając mocne i słabe strony tego zagadnienia. Wypowiadali się także eksperci Zespołu oraz nauczyciele akademicy Wydziału.

W dyskusji podkreślano, że Śląsk jest obszarem, na którym dominują przemysł i górnictwo, co w dużym stopniu wpływa na specyfikę tematyczną zajęć z większości przedmiotów, a m.in. ekologii i ochrony środowiska. W wyniku tego, na zajęciach dużo uwagi poświęca się zagadnieniom, które wynikają nie tylko ze specyfiki przedmiotu, lecz również problemów wynikających ze specyfiki regionu i sposobów praktycznego rozwiązywania występujących problemów. Na Śląsku, ze względu na duży stopień zanieczyszczenia środowiska, problemy związane z jego ochroną są podejmowane na zajęciach z wielu przedmiotów i omawiane wieloaspektowo.

Zwrócono też uwagę na dużą różnorodność zagadnień związanych z ochroną środowiska na Śląsku, co jest czynnikiem utrudniającym opracowanie sylabusów, które uwzględniałyby całą tę różnorodność.

Zdaniem innego rozmówcy we współczesnych programach nauczania pomija się zagadnienia dotyczące współcześnie występujących zjawisk katastroficznych, które są coraz częstsze i coraz gwałtowniejsze .

6. Ocena prowadzonej dokumentacji osobowej nauczycieli akademickich.

Teczki osobowe nauczycieli akademickich zgłoszonych do minimum kadrowego prowadzone są starannie, zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 28 maja 1996 r. w sprawie zakresu prowadzenia przez pracodawców dokumentacji, w sprawach związanych ze stosunkiem pracy oraz sposobu prowadzenia akt osobowych pracownika (Dz. U. Nr 62, poz. 286 z późn. zm.). Akta osobowe prowadzone są w porządku chronologicznym i zawierają stosowne wykazy oraz numerację. *Nie wszystkie kopie dokumentów znajdujące się w teczkach poświadczone są za zgodność z oryginałem.*

Wszyscy zgłoszeni do minimum kadrowego nauczyciele akademicy mają aktualne orzeczenia lekarskie oraz zaświadczenia o ukończeniu szkolenia w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy. Akty mianowania i umowy o pracę zawierają wymagane prawem elementy.

Uczelnia stosuje własny wzór oświadczenia o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego. Zaleca się stosowanie wzoru oświadczenia stanowiącego Załącznik nr 2 do Uchwały Nr 828/ 2008 Prezydium PKA z dnia 27 listopada 2008 r. w sprawie kryteriów oceny spełnienia wymagań w zakresie minimum kadrowego, na poziomie studiów I i II stopnia (z późn. zm.).

Spełnione są formalne warunki dotyczące minimum kadrowego dla ocenianego kierunku studiów. Nauczyciele akademicy zaliczeni do minimum kadrowego kierunku ochrona środowiska prowadzą na tym kierunku, wymaganą rozporządzeniem MNiSW z dn. 27 lipca 2006 r., liczbę godzin dydaktycznych.

Do minimum kadrowego zaliczono 9 nauczycieli akademickich w tym: 2 profesorów, 3 doktorów habilitowanych i 4 doktorów. Minimum kadrowe dla studiów I stopnia jest spełnione.

Nauczyciele nauczający na kierunku posiadają kompetencje merytoryczne odpowiednie do prowadzonych przez nich przedmiotów kształcenia, a ich dorobek naukowy jest na ogół zgodny z treściami prowadzonych przedmiotów.

Proporcja liczby studentów kierunku do liczby nauczycieli akademickich minimum kadrowego wynosząca około 17:1 jest korzystna i zgodna z rozporządzeniem MNiSW z dnia 27 lipca 2006 roku w sprawie warunków, jakim powinna odpowiadać uczelnia, aby prowadzić studia na określonym kierunku i poziomie

kształcenia.

Teczki osobowe nauczycieli akademickich prowadzone są w sposób poprawny.

Część V. Działalność naukowa i współpraca międzynarodowa.

1. Ocena działalności naukowej

Kierunek „ochrona środowiska” jest prowadzony na poziomie studiów pierwszego stopnia. Wymagania, dotyczące warunków, jakie muszą być spełnione przez Uczelnie, aby mogły prowadzić studia precyzuje rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 lipca 2006 r. w sprawie warunków, jakie muszą spełniać jednostki organizacyjne uczelni aby prowadzić studia na określonym kierunku i poziomie kształcenia. Zgodnie z tym rozporządzeniem przy prowadzeniu studiów I stopnia nie jest wymagane prowadzenie badań naukowych. Raport samooceny zawiera wykaz dorobku publikacyjnego nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe kierunku „ochrona „środowiska”, który m.in. pozwala zorientować się w zgodności tematyki prowadzonych zajęć z tym dorobkiem. Część publikacji jest afiliowana przez Śląską Wyższą Szkołę Zarządzania. Na podstawie analizy tego dorobku można stwierdzić, iż w przypadku większości nauczycieli akademickich jest on znaczny lub istotny, przeważnie wynika jednak z badań prowadzonych poza ocenianą Uczelnią.

Działalność naukową jednostki charakteryzują liczby zestawione Załączniku nr 6. Z analizy tych danych wynika, że **dorobek naukowy pracowników Wydziału zgromadzony w latach 2007-2009 jest niewielki zarówno w sensie jakościowym jak i ilościowym, a w odniesieniu do ocenianego kierunku studiów jest on wręcz znikomy. Niewielkie są też Uczelnie na badania naukowe**, które w odniesieniu do ocenianego kierunku studiów w ocenianym, 3-letnim okresie wyniosły łącznie zaledwie 14 tys. zł.

Uczelnia stara się wspierać rozwój własnej kadry dofinansowując studia doktoranckie, prace habilitacyjne i prowadzone w tym celu badania naukowe.

2. Ocena studenckiego ruchu naukowego.

W Uczelni działa pięć kół naukowych, z których z ocenianym kierunkiem jest związane **Koło Naukowe Ekologów**, które działa przy Katedrze Ochrony Środowiska. Zostało ono założone w październiku 2007 roku i w porównaniu z innymi kołami, które zorganizowano później (w 2009 roku) ma większe osiągnięcia. W Kole Naukowym Ekologów istnieją trzy sekcje: chemiczna, biologiczna i zoologiczna. Członkowie tego koła m.in. badają zanieczyszczenia rzek województwa śląskiego metodą atomowej spektroskopii absorpcyjnej.

W sekcji biologicznej prowadzone są dwa projekty badawcze, a mianowicie: „Porosty jako wskaźnik zanieczyszczeń na terenie Śląska” oraz „Rozbudowa kolekcji roślin energetycznych w Śląskim Ogrodzie Botanicznym”. Aktywność sekcji zoologów skupia się wokół zagadnień związanych z wpływem restrukturyzacji przemysłu na komfort życia mieszkańców regionu. Wyniki badań zamierza się wykorzystywać w pracach dyplomowych i ewentualnie w artykułach publikowanych w czasopiśmie naukowych. Studenci z kół naukowych uczestniczą również w pokazach dla uczniów ze szkół ponadgimnazjalnych. Pokazy te związane są z warsztatami prowadzonymi przez opiekunów Koła Naukowym Ekologów.

3. Ocena współpracy międzynarodowej, w tym wymiany studentów i kadry naukowo-dydaktycznej.

Współpraca międzynarodowa Uczelni koncentruje się wokół programu ERASMUS oraz programu wymiany kulturalno-naukowej *Young Advisers Network in Galicia, National Collegiate Conference Association*. Uczelnia uczestniczy również w projekcie międzyuczelnianym *Sieć Efektywnej Komercjalizacji Technologii*, zrzeszającym sześć uczelni polskich. Ponadto, Uczelnia współpracuje również z Uniwersytetem Śląskim w Katowicach, z Instytutem Podstaw Inżynierii Środowiska PAN w Zabrze, z Instytutem Badań Systemowych w Warszawie, z Akademią Ekonomiczną w Katowicach, ze Śląskim Rastrem Wodnym w Katowicach oraz z Polskim Towarzystwem Ekonomicznym, oddział w Katowicach.

W dziedzinie dydaktyki Uczelnia współpracuje z *Via University College, Dania*; *Hessian State Laboratory (LHL) Wiesbaden, Niemcy*; z *University of Skalica, Czechy* i kilkoma innymi instytucjami, przy czym zakres kontaktów bezpośrednich nauczycieli akademickich także z tytułu zatrudnienia w instytucjach macierzystych jest znacznie większy.

Dorobek naukowy pracowników Wydziału zgromadzony w latach 2007-2009 jest niewielki zarówno w sensie jakościowym jak i ilościowym, a w odniesieniu do ocenianego kierunku studiów jest wręcz znikomy. Niewielkie są też nakłady finansowe Uczelni na badania naukowe.

W Uczelni działa Koło Naukowe Ekologów, związane z ocenianym kierunkiem studiów.

Uczelnia stara się współpracować z zagranicznymi ośrodkami naukowymi jest to jednak współpraca o skromnym wymiarze.

Część VI. Baza dydaktyczna.

1. Ocena dostosowania bazy dydaktycznej

Uczelnia dysponuje odpowiednią bazą dydaktyczną, wystarczającą do prowadzenia kierunku „ochrona środowiska na poziomie studiów I stopnia. Szkoła dysponuje 42 salami

dydaktycznymi i 9 aulami oraz 9 pracowniami komputerowymi i 5 laboratoriami technicznymi o łącznej powierzchni 4684 m². Sale dydaktyczne są wynajmowane również w budynku Politechniki Śląskiej, Naczelnej Organizacji Technicznej i Śląskiego Uniwersytetu Medycznego. Sale wykładowe są dobrze wyposażone w funkcjonalne meble oraz aparaturę audiowizualną. Uczelnia dysponuje także dodatkowym sprzętem przenośnym (rzutniki multimedialne, rzutniki pisma, sprzęt RTV i sprzętem nagłaśniający) dostarczany do sal dydaktycznych w miarę potrzeb wykładowców. Dysponuje także trzema specjalistycznymi pracowniami, wyposażonymi w dobry sprzęt laboratoryjny, niezbędny do realizacji ćwiczeń na kierunku „ochrona środowiska”.

Uczelnia dysponuje 191 stanowiskami komputerowymi w salach dydaktycznych z dostępem do Internetu. Z jednej pracowni komputerowej studenci mogą korzystać samodzielnie do godziny 20⁰⁰. Skomputeryzowane są też zasoby biblioteki uczelnianej, w której zainstalowano 11 komputerów.

Uczelnia ma własną bibliotekę, z bogatym księgozbiorem czasopism i zbiorów specjalnych, liczącym obecnie ponad 42 tys. woluminów, w tym około 25% z zakresu ochrony środowiska, oraz 2700 dokumentów elektronicznych. Biblioteka prenumeruje 180 czasopism krajowych i zagranicznych, w tym 24 tytuły z zakresu ochrony środowiska. W bibliotece są wyodrębnione czytelnie: czasopism, ogólna, multimedialna, pedagogiczna i europejska. Studenci SWSZ mają także dostęp do zasobów Biblioteki Uniwersytetu Śląskiego, Biblioteki Śląskiej, Biblioteki Akademii Ekonomicznej w Katowicach oraz Wojewódzkiej Biblioteki Pedagogicznej w Katowicach, z którymi Biblioteka SWSZ współpracuje. Czytelnia biblioteki SWSZ działa również jako ogólnodostępna dla szerokiego grona czytelników. W Uczelni studiują osoby niepełnosprawne, którym zapewnia się odpowiednie warunki kształcenia, jednak nie wszystkie budynki są w pełni przystosowane do ich potrzeb.

2. Opinia studentów na temat obiektów dydaktycznych i socjalnych.

Obiekt dydaktyczny wizytowanego Wydziału, w którym odbyło się spotkanie ze studentami został oceniony dobrze. W opinii studentów sale są dobrze wyposażone, przestronne i warunki pracy można określić jako bardzo dobre. Problem stanowi położenie Uczelni zbyt blisko torów kolejowych, przez co latem nie można otwierać okien ze względu na zbyt duży hałas. Pozostałe budynki oraz sale są wynajmowane i studenci też oceniają je pozytywnie. Studenci cenią sobie to, że budynki są blisko siebie, co nie utrudnia przemieszczania się między nimi. W budynkach znajdują automaty z napojami i batonami.

W budynku, w którym odbyło się spotkanie ze studentami znajduje się bufet, z którego studenci często korzystają podczas przerw między zajęciami. Bibliotekę studenci oceniają pozytywnie za jakość obsługi i godziny dostępności oraz za zasób książek. Budynki nie są przystosowane dla studentów niepełnosprawnych ruchowo, poza jednym elementem w jednym budynku, gdzie studenci niepełnosprawni mogą skorzystać z platformy dla wózka na jednych schodach.

Uczelnia dysponuje wystarczającą bazą dydaktyczną, zapewniającą właściwe warunki kształcenia, w tym niezbędne laboratoria specjalistyczne z wystarczającym wyposażeniem. Wystarczające są również zasoby biblioteczne oraz zapewniony studentom właściwy dostęp do podręczników i czasopism.

Stan techniczny pomieszczeń jest dobry, większość z nich wymaga jednak lepszego przystosowania do potrzeb osób niepełnosprawnych.

W opinii studentów sale dydaktyczne są dobrze wyposażone, przestronne i stwarzają bardzo dobre warunki do nauki. Problem stanowi położenie Uczelni zbyt blisko torów kolejowych i nieprzystosowanie obiektów dla potrzeb osób niepełnosprawnych.

Część VII. Sprawy studenckie.

1. Ocena spraw studenckich, w tym działalności samorządu i organizacji studenckich oraz współpracy z władzami uczelni.

W Uczelni działa Samorząd Studencki. Biuro Samorządu Studenckiego znajduje się w jednym z budynków Uczelni, wyposażone jest w podstawowe elementy potrzebne do jego funkcjonowania. Samorząd działa na szczeblu uczelnianym. Organizuje szereg wydarzeń kulturalnych, między innymi Juwenalia. Samorząd Studencki reprezentuje studentów w Radzie Wydziału, Senacie, komisjach senackich i stypendialnych. Studenci stanowią ponad 20% składu Rady Wydziału oraz Senatu i stanowią większość w komisjach stypendialnych. Współpraca Samorządu z Władzami Wydziału oraz Uczelni jest na bardzo dobrym poziomie. Posiadają oni własny budżet, który użytkowany jest na działalność kulturalną i naukową. Członkowie Samorządu uczestniczą w konferencjach ogólnopolskich. Samorząd Studencki działa na podstawie „Statutu Samorządu Studenckiego Śląskiej Wyższej Szkoły Zarządzania im. gen. J. Ziętka w Katowicach”, który jest zgodny z ustawą Prawo o szkolnictwie wyższym.

2. Ocena systemu opieki materialnej i socjalnej oferowanej studentom wizytowanej jednostki.

Działalność komisji stypendialnej jak i odwoławczej komisji stypendialnej można ocenić pozytywnie. Studenci również nie mieli uwag, co do działania systemu stypendialnego Uczelni. Zgłaszali jedynie uwagi co do wysokości stypendiów, uważając je za zbyt niskie.

3. Opinie studentów prezentowane w czasie spotkania z zespołem oceniającym.

Studenci wyrażali pozytywne opinie o Uczelni, w pełni świadomie dokonali jej wyboru na miejsce studiowania. Główne argumenty, które ich do tego skłoniły, to dobra opinia o Uczelni, jej bliskość i silne związanie z regionem. Ważnym atutem była też możliwość zdobycia tytułu zawodowego inżyniera. Z jednej strony podkreślali, że jest tu bardziej praktyczne kształcenie niż na uniwersytecie, z drugiej strony zwracali uwagę, że wiele zajęć (w tym ćwiczeń) ma ciągle charakter bardzo teoretyczny i powinno być więcej zadań praktycznych oraz zajęć terenowych.

Studenci wyrażali na ogół pozytywne opinie o prowadzących zajęcia oraz podkreślali, że mają z nimi dobry kontakt, ponieważ konsultacje wyznaczane są w dogodnych terminach i w wystarczającym wymiarze czasu oraz że udostępniane są materiały dydaktyczne i konspekty. Jako najlepiej prowadzone wymieniali wykłady z chemii i biochemii oraz technologii bioenergetycznych, najslabiej oceniali fizykę i ćwiczenia z instrumentów ochrony środowiska (prowadzone za szybko i chaotycznie). Ogólnie studenci gorzej oceniali ćwiczenia, ponieważ na wielu przedmiotach muszą sami przygotowywać prezentacje i je przedstawiać, natomiast nie ma praktycznych zajęć wykonywanych wspólnie z prowadzącym i pod jego nadzorem.

Studenci bardzo pozytywnie oceniają Dziekana. Przedstawili go jako osobę przyjazną oraz pomagającą studentom. Zawsze jest on dostępny na swoich dyżurach. Studenci są zadowoleni ze sposobu wyboru promotora oraz tematu pracy dyplomowej. Pierwszym krokiem jest wybór promotora i to z nim ustala się temat pracy dyplomowej, co studenci uważają za bardzo dobre rozwiązanie dające im dużą swobodę.

Odnosnie możliwości wyboru przedmiotów studenci zgłosili, że mogą wybierać jeden przedmiot z dwóch, co jest ich zdaniem stanowczo zbyt ubogą ofertą.

Lektoraty z języka angielskiego są prowadzone przez 6 semestrów. Studenci decydując się na tą Uczelnię deklarują jaki język chcą studiować, jeśli zbierze się grupa zainteresowana nauką języka niemieckiego, wtedy są prowadzone z niego lektoraty. Uczelnia powinna zwrócić uwagę na nierówny poziom uczestników lektoratów, gdyż taki problem został zgłoszony podczas spotkania ze studentami.

Praktyki odbywają się po 4 semestrze (czterotygodniowe) oraz po 6 semestrze (dwutygodniowe), studenci szukają ich we własnym zakresie. W razie problemów mogą liczyć na pomoc Uczelni w znalezieniu miejsc praktyk. Zdania studentów na temat organizacji praktyk były podzielone. Wszyscy potwierdzili, że praktyki odbywali i że są one ważnym elementem kształcenia praktycznego. Większość zwracała uwagę, że jest za mało

miejsc odbywania praktyk zorganizowanych przez Uczelnię. Możliwość samodzielnego znalezienia miejsca odbywania praktyk jedni studenci uważali za rzecz pozytywną, inni za uciążliwą.

Studenci wskazywali, że mają możliwość rozwijania swoich zainteresowań poprzez Koło Naukowe Ekologów, w którym działają 3 sekcje: chemiczna, biologiczna i sozologiczna. Koło Naukowe Ekologów organizuje m.in. cykliczne warsztaty chemiczne i biologiczne dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych, mające na celu rozpowszechnianie wiedzy z zakresu ochrony środowiska poza murami Uczelni. Sekcja biologów rozpoczęła swoją działalność w listopadzie 2009 r. i aktualnie realizuje „Rozbudowę kolekcji roślin energetycznych w Śląskim Ogrodzie Botanicznym” oraz przygotowuje się do działań terenowych związanych z realizacją projektu "Porosty jako wskaźniki zanieczyszczeń na terenie Śląska". Sekcja sozologów rozpoczęła swoją działalność w listopadzie 2009 r. i skupia swoje działania na analizowaniu wpływu restrukturyzacji przemysłu i wdrażania zasad zrównoważonego rozwoju na stan środowiska i jakość życia mieszkańców Górnego Śląska.

Administrację Uczelni studenci również oceniają pozytywnie. Studenci chwalili możliwość komunikowania się drogą elektroniczną, co znacznie skraca czas wydania zaświadczeń.

Studenci pozytywnie oceniają Samorząd i są zaznajomieni z działalnością tego organu. Są też zadowoleni z widocznych zmian na Wydziale, zauważalne są zmiany pozytywne.

Studenci skarżyli się na niezrozumiałe dla nich opłaty, tzw. opłaty wakacyjne jak również na stale rosnące czesne, o którym dowiadują się np. przy odbieraniu indeksu po sesji. Bez uregulowania opłaty indeks nie jest im wydawany.

W Uczelni działa Samorząd Studencki. Współpraca Samorządu z Władzami Wydziału oraz Uczelni jest na bardzo dobrym poziomie.

Studenci stanowią ponad 20% składu Rady Wydziału i Senatu Uczelni oraz stanowią większość w komisjach stypendialnych.

Studenci pozytywnie wypowiadają się na temat Uczelni i kierunku studiów.

Część VIII. Dokumentacja toku studiów.

Ocena zgodności prowadzonej w uczelni dokumentacji toku studiów, w tym albumu studentów, księgi dyplomów, teczek osobowych studentów i absolwentów, kart egzaminacyjnych i indeksów, wydawanych dyplomów i suplementów z przepisami prawa.

Album studenta - od roku akademickiego 2008/2009 w wersji elektronicznej (Uczelnia posługuje się programem Dziekanat) i **księga dyplomów** - w formie papierowej, prowadzone

centralnie zgodnie z § 9 oraz § 11 ust. 3 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2006 r. w sprawie dokumentacji przebiegu studiów (Dz. U. Nr 224, poz. 1634). Numery w albumie studenta nadawane są centralnie i odpowiadają numerom wpisanym w indeksach oraz w legitymacjach studenckich. Wpisy w księdze są dokonywane zgodnie z kolejnością obron. Numer dyplomu w księdze i na dyplomie jest liczbą porządkową.

Karty okresowych osiągnięć studenta oraz **protokoły zaliczenia przedmiotu** sporządzane są poprawnie. Wskazane są jednak niewielkie zmiany w prowadzeniu tych dokumentów. Analizie poddano **indeksy** - nie stwierdzono w nich poważnych uchybień.

Analizie poddano też losowo wybrane **teczki akt osobowych** studentów nowo przyjętych, przebywających na urlopie, wznowionych, osób skreślonych z listy studentów oraz absolwentów. Stwierdzono, iż w większości zawierają one dokumenty wymagane przepisami rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2006 r. w sprawie dokumentacji przebiegu studiów.

Oglądowi także poddano losowo wybrane **dyplomy i suplementy** oraz dokumenty związane z procesem dyplomowania. Dyplomy sporządza się poprawnie, w wymaganym przepisami terminie trzydziestu dni od dnia złożenia egzaminu dyplomowego. Daty na dyplomie i suplementie są jednakowe. Numer dyplomu wpisywany jest prawidłowo. **Protokoły egzaminu dyplomowego** powinny być w pełni dostosowane do § 11 ust. 2 rozporządzenia w sprawie dokumentacji przebiegu studiów. Szczegółowe uwagi w omówionym wyżej zakresie zostały zawarte w dodatkowym Załączniku VIII a.

Analiza dokumentacji toku studiów pozwoliła na stwierdzenie, iż jest ona prowadzona poprawnie. W zakresie stwierdzonych niewielkich zastrzeżeń wskazane jest uzupełnienie i dostosowanie sposobu prowadzenia dokumentacji do obowiązujących przepisów prawa. Dostrzeżone niedociągnięcia nie wpływają na ogólną pozytywną ocenę tego aspektu działalności Uczelni

Część IX. Podsumowanie.

1. Ocena spełnienia standardów jakości kształcenia.

Tabela 5.

Część raportu	Nazwa standardu	Ocena spełnienia standardów				
		wyróżniająco	w pełni	znacząco	częściowo	niedostatecznie
Cz. II	Struktura kwalifikacji absolwenta			X		
Cz. II	Plany studiów i programy nauczania			X		
Cz. IV	Kadra naukowo-dydaktyczna			X		
Cz. II	Efekty kształcenia			X		
Cz. V	Badania naukowe				X	
Cz. III	Wewnętrzny system zapewnienia jakości			X		
Cz. VI	Baza dydaktyczna		X			
Cz. I, VII	Sprawy studenckie		X			
Cz. I, IV, VII	Kultura prawna uczelni i jednostki			X		
Cz. I, II, III	Kontakty z otoczeniem		X			
Cz. II, V	Poziom umiędzynarodowienia				X	

2. Ocena perspektyw utrzymania i rozwoju kształcenia na ocenianym kierunku w wizytowanej jednostce.

Uczelnia ma ustabilizowaną pozycję w obszarze edukacji i kształcenia zawodowego w regionie śląskim. Jest chętnie wybierana i ma dobrą opinię wśród studentów. Dysponuje dobrą bazą. Kształci na ogół zgodnie ze standardami, a także oferuje kształcenie specjalnościowe, uwzględniające aktualne zapotrzebowanie lokalnego rynku pracy. Z uwagi na niż demograficzny i dużą konkurencję innych uczelni, prowadzących kierunek „ochrona środowiska” aktualnie wygasa tryb stacjonarny studiów na ocenianym kierunku studiów, a na studiach niestacjonarnych liczba studentów systematycznie maleje. Dalsze utrzymanie kierunku będzie zależało od skutecznej promocji Uczelni i zapewnienia kształcenia na odpowiednio wysokim poziomie, a także od umiejętności skutecznego rekrutowania kandydatów na studia.

W odpowiedzi na raport Władze Uczelni zawarły liczne wyjaśnienia i informacje. Wskazują one na podjęcie właściwych działań zmierzających do usunięcia wskazanych

mankamentów i wprowadzenia zmian doskonalących kształcenie, ale nie zmieniają syntetycznej oceny zawartej w tabeli 5. Nie kwestionując uwag i ocen zawartych w raporcie Dziekan Wydziału i Rektor Uczelni wyrazili podziękowanie Zespołowi oceniającemu za „...troskę o podnoszenie jakości kształcenia w naszej Uczelni”.

Przewodniczący Zespołu Oceniającego

Prof. dr hab. Stanisław Kondracki